

Program 2024 - 2025 (förslag inför årsmötet 2024-03-13)

Projekt

IPS projekt handlar oftast om framtagning av nya publikationer eller utbildningar, eller uppdatering av befintliga. Projektidéer utvecklas löpande av programkommittén, medan ekonomiska medel och avtal med leverantörer beslutas av styrelsen. Prioriteringsordningen nedan är preliminär och kan ändras under årets gång.

Projektfaser: (ju tidigare bokstav desto närmare avslut)

- A Publikation klar - seminarium/webbinarium återstår
- B Genomförandefas – i regel beställt av en utförare
- C Uppstarts- eller offertarbete pågår
- D Vilande, väntar på input eller kräver nytt beslut för nästa fas
- E Definitionsfas
- F Ej påbörjat

Aktiva projekt (Fas A/B/C), i nummerordning

Nr	Projekt	Fas	Status	Ansv.
63	Lärande av händelser, 2:a loopen Genomgång av processsäkerhetshändelser hos sex medlemsföretag, och framtagning av skrift om lärande genom samlad analys (2:a loopen).	B	Resultat av projektet presenterades på webinariet om lärande av händelser 2023-01-24. Slutrapport väntas bli klar under mars 2024.	Föreståndaren (Mats Lindgren)
78	QRA Del 3, beräkningsexempel Genomförande av QRA för en fiktiv verksamhet, för att testa och åskådliggöra principerna i IPS handledningar, QRA Del 1 och 2.	B	En fiktiv verksamhetsbeskrivning och anläggningsdata togs fram av AFRY 2023. QRA görs 1H 2024 av examensarbetare från Chalmers i samarbete med AFRY och Gexcon.	Sohrab Nassiri (AFRY) är handledare på uppdrag av IPS

Nr	Projekt	Fas	Status	Ansv.
82	<p>Framtidens kontrollrumsmiljöer Komplement till befintliga IPS-skrifter, "Säker utformning av driftledningscentraler" (2009) och "Larmhantering" (2010).</p>	C	RISE förslag till förstudie, "Situation awareness in future control rooms", vilar sedan 2023 p.g.a. problem med finansiering. Exjobb med liknande innehåll diskuteras f.n. (1 kv 2024) med LTH och medlemsföretag i Skåne.	Föreståndaren
94	<p>Checklistor för processriskanalys Översyn, omarbetning och/eller komplettering av de checklistor för olika typer av processriskanalys som finns som bilaga till IPS handledning om riskanalyser (och nedladdningsbara på hemsidan).</p>	C	En excelfil med förslag på nya checklistor och mallar har tagits fram av Bo Karlsson. En mindre grupp med stor erfarenhet av processriskanalys ska diskutera dessa vid en workshop 2024-04-26.	Föreståndaren
95	<p>Processåkerhet för högre chefer Framtagning av upplägg och tillhörande presentationsmaterial för årliga seminarier/webbinarier för högre chefer. Målgrupp är chefer på ledningsgruppsnivå (sajt eller högre) från tillverkande medlemsföretag.</p>	C	En arbetsgrupp med representanter för programkommitté och styrelsen har bildats. Sondering med några högre chefer som referensgrupp har påbörjats.	Föreståndaren
100	<p>Videoproduktion, processsäkerhetens grundregler Produktion av korta (5-10 min) videofilmer för att åskådliggöra några "Process Safety Fundamentals" (skrift från European Process Safety Association).</p>	C	Upphandling av produktionsbolag och sonderingar med några medlemsföretag pågår. Samarbete med IKEM övervägs. En första film väntas bli klar under 2-3 kv 2024.	Anna-Lena Eriksson och Bo Karlsson

Projekt för ev. uppstart/omstart 2024-2025 (Fas D/E), i programkommitténs prioritetsordning (högst prioritet överst i listan)

Nr	Projekt	Fas	Status	Ansv.
101	E-learning Utveckling av befintlig webbkurs, "Introduktion till processäkerhet (e-learning)" och/eller framtagning av nya webbkurser baserat på de lärarledda halvdagskurserna "ATEX Grundkunskaper om explosiva atmosfärer" och "SIL i praktiken - Översikt"	E	Projektplan för ATEX-kurs tas fram under 2 kv 2024. Arbete pågår för att göra "Introduktion till processäkerhet (e-learning)" tillgänglig för medlemmar i IKEM som inte är med i IPS. Engelsk version av denna kurs har diskuterats men skjutits på framtiden.	Anna-Lena Eriksson
103	Funktionssäkerhetskommitténs projektförslag Framtagning av nya skrifter eller uppdatering av befintliga skrifter avseende säkerhetskritisk instrumentering och angränsande områden.	E	Funktionssäkerhetskommittén, som bildades 4kv 2023, diskuterar bl.a. en uppdatering av "Skyddsbarriäranalys (LOPA), Vägledning för val av numeriska data".	Lars Axelsson
104	Plan för uppdatering av publikationer En långsiktig plan tas fram för genomgång och uppdatering av samtliga IPS publikationer.	F	Uppdateringar av äldre publikationer har hittills gjorts ad hoc. De som används som kurslitteratur har prioriterats särskilt.	Föreståndaren
85	Utveckling och användning av instruktioner Skrift och/eller seminarium om god praxis avseende regler och instruktioner.	D	Utveckling och användning av driftsinstruktioner var ämnet för ett examensarbete vid Preemraff hösten 2021. Rapporten kan eventuellt bidra till IPS-aktiviteter.	Föreståndaren
81	Examensarbete(n) Initiativ/facilitering/stöd för att få till stånd intressanta examensarbeten i samverkan med tekniska högskolor och medlemsföretag.	D	Se Projekt 78 (QRA) och 82 (Kontrollrumsmiljöer). Ytterligare initiativ för fler exjobb bör tas.	Diskuteras i programkommitté och styrelse

Nr	Projekt	Fas	Status	Ansv.
73	Arbetstillståndssystem Sprid kunskap och erfarenheter om arbetstillstånd och avställning, både till företag som har väl etablerade system, och till företag som saknar eller har bristfälliga system.	D	Kursen "arbetstillstånd och säker avställning" hålls 2-3 ggr/år. Webbinarier/digitala workshops om olika fördjupningsområden har hållits 2020, 2022 och 2023. En möjlighet är att fortsätta med liknande årliga webinarier, och avvakta med projekt.	Diskuteras i programkommittén
91	Processäkerhet i nya processer/teknologier Framtagning av nya publikationer, alternativt komplettering av befintliga, om processäkerhetsaspekter vid utveckling av nya processer/teknologier.	D	Uppdatering av IPS Vätgashandbok har övervägts men relevans har bedömts som osäker. Säkerhetsaspekter i nya processteknologier kan ev. vara alltför specifika för att motivera sådana IPS-skrifter. Ett alternativ kan vara att ta fram en skrift om processäkerhet och projektrutiner.	Diskuteras i programkommittén
74	Ledningssystem för processäkerhet Framtagning av skrift och eventuell kurs om processäkerhetskritiska rutiner i integrerade ledningssystem.	E	En övergripande skrift motsvarande CCPS "Risk Based Process Safety Overview" kan vara ett alternativ.	Diskuteras i programkommitté och styrelse
77	Artificiell Intelligens Tillämpning av AI inom processäkerhet; Forskningsöversikt och/eller fallstudier.	D	Webbinarium om "Big Data" och AI hölls i februari 2021. Maria Svärd och Mats Lindgren hade ett Teamsmöte med Kairo's Technology i januari 2024 angående AI-stöd för HAZOP. Webbinarium planeras.	Diskuteras i programkommitté och styrelse
102	Handledning om riskkriterier Uppdatering av befintlig skrift och utökning avseende skyddsavstånd och samhällsplanering.	D	Webbinariet 2023-09-26, "Samhällsplanering och riskhantering i anslutning till Sevesoverksamheter", och Boverkets nya vägledning, har aktualiserat dessa frågor.	Föreståndaren

Nr	Projekt	Fas	Status	Ansv.
65	<p>Lagstadgad incidentrapportering</p> <p>Ta fram riktlinjer och hjälpmedel och/eller samverka med berörda myndigheter, för effektiv och värdeskapande incidentrapportering till myndigheter.</p>	D	IPS gav synpunkter till MSB vid framtagningen av deras vägledning om rapportering enligt lagen om farlig verksamhet, som publicerades i början av 2023. Vi kan ev. gå vidare och ta fram en egen skrift som täcker all lagstadgad incidentrapportering, och/eller verka för en myndighetsgemensam portal.	Diskuteras i programkommitté och styrelse
80	<p>Lönar sig god riskhantering?</p> <p>En analys av effekter på industriföretags lönsamhet av arbete med riskhantering och förebyggande av processolyckor.</p>	E	Förslag från medlemsföretag. En sådan analys skulle ev. kunna öka intresset för processäkerhet bland högre chefer. Möjlighet till examensarbete har diskuterats.	Diskuteras i programkommitté och styrelse
64	<p>Projekt/UH under drift</p> <p>Ta fram en mer övergripande vägledning som alternativ/komplement till den riskvärderingsmodell som togs fram i projekt #8, som var inriktad på större underhållsstopp och större nybyggnation/ ombyggnation i eller intill anläggning(ar) i drift.</p>	D	Har diskuterats i PK vid några tillfällen men inte konkretiserats.	Diskuteras i programkommitté och styrelse
68	<p>Explosioner inomhus</p> <p>Framtagning av skrift om byggnaders konstruktion och användning med avseende på risk för explosion inne i byggnaden.</p>	E	Har diskuterats i PK vid några tillfällen men inte konkretiserats.	Diskuteras i programkommitté och styrelse
90	<p>Tekniskt brandskydd</p> <p>Framtagning av skrift om brandskydd av bärande strukturer och kritisk utrustning.</p>	E	Möjliga fokusområden har diskuterats i programkommittén, på möten och via mejl.	Diskuteras i programkommitté och styrelse

Nr	Projekt	Fas	Status	Ansv.
97	Maskinsäkerhet och CE-märkning Framtagning av skrift med grundläggande information om dessa regelverk, och hur efterlevnad kan koordineras med regelverken för tryckbärande system, brandfarliga gaser och vätskor etc	D	Webbinarium är planerat 2024-04-11. Inspelning och presentationsbilder publiceras efteråt (som vanligt). Behov av skrift kan diskuteras på nytt i PK efter det.	Diskuteras i programkommitté och styrelse
60	Dominoeffekter Starta med seminarium och litteratursökning, i samarbete med svenska aktörer som redan tagit fram material	F	Har diskuterats i PK vid några tillfällen men inte konkretiserats. Ett webinarium kan komma att genomföras för att pejla intresse och frågeställningar	Diskuteras i programkommitté och styrelse
55	Risikanalys avseende naturfenomen (Natech) Framtagning av skrift och/eller genomförande av webinarier.	E	Webbinarium genomfördes 2020-12-04, "Riskbedömning av naturliga omgivningsfaktorer". Låg prioritet i nuläget	Diskuteras i programkommitté och styrelse

Webbinarier/seminarier

Kortare webinarier (ofta 2 timmar), har visat sig populära. De är viktiga för de som redan har gått våra återkommande kurser, eller har motsvarande kunskaper, och som vill ha nyheter, fördjupning och erfarenhetsutbyte. De kan handla om projekt, antingen i uppstartsskedet för att pejla intresse och få synpunkter, eller som avslutning med lansering av nya publikationer. Det kan även handla om fördjupning kopplat till någon av de återkommande kurserna, eller omvärldsbevakning inom relevanta områden.

Workshops är webinarier/seminarier med särskilt fokus på diskussionsövningar och erfarenhetsutbyte för ett begränsat antal deltagare med lämpliga förkunskaper. Ett lyckat exempel var den "HAZOP workshop" som genomfördes i hybridformat i november 2023. Konceptet kan vara bra att bygga vidare på framöver.

Årligen återkommande teman för webinarier, som "Lärande av händelser" i januari varje år, kan utvecklas vidare även inom andra områden. Arbetsstillstånd och säker avställning är annat ett sådant tema, där vi haft flera webinarier med olika infallsvinklar på senare år. Processrisikanalys kan vara ett annat område som lämpar sig för årliga webinarier med olika infallsvinklar.

Fysiska seminarier ger bättre möjligheter till erfarenhetsutbyte, nätverkande och stimulans, men tyvärr kan det vara svårt att locka många deltagare. I nuläget planerar vi fysiska seminarier (med webbsändning) främst i anslutning till årsstämman, likt det vi gjort 2022-2024. Det kan även tillkomma några kortare webinarier/workshops i hybridformat.

Följande aktiviteter är planerade eller på idéstadiet:

Titel	Tidpunkt
Maskinsäkerhet och CE-märkning; Grundläggande fakta om CE-märkning och tillämpliga direktiv och standarder. Praktiska aspekter när processäkerhet och maskinsäkerhet överlappar.	2024-04-11
Ledarskap i MTO-systemet (Människa, Teknik och Organisation); Hur kan ledarskapet påverka mänskliga fel, olycksrisker och säkerhetsrelaterade lärprocesser?	2024-05-14
Föreståndare brandfarlig vara; Översiktlig presentation av och diskussion kring den nya skriften som tagits fram i samarbete med Brandskyddsföreningen.	2 kv 2024
Lansering av den första filmen om processsäkerhetens grundregler.	3/4 kv 2024
The first rule of safety culture; Master class med Carsten Busch.	3/4 kv 2024
Checklistor och mallar för processriskanalys (Projekt 94).	3/4 kv 2024
Konsekvensanalys Fördjupning (beräkning av effekter av brand, explosion och spridning av toxiska gaser).	3/4 kv 2024
Arbetsstillstånd och säker avställning (olika teman årligen, hösten 2024 ev. SSG Workflow inkl. erfarenheter av implementering).	4 kv
Säkerhetskritisk instrumentering, "SIL i praktiken", processövervakning (olika teman årligen, organiseras av den nybildade funktionssäkerhetskommittén).	3/4 kv
AI-stöd för "digital HAZOP"	Idéstadiet
Projektstyrning/-planering m.h.t. processäkerhet	Idéstadiet
Processäkerhet för högre chefer (Projekt 95).	Idéstadiet
Säker processdesign; Fördjupning.	Idéstadiet
Underhållets betydelse för processsäkerheten.	Idéstadiet
Dominoeffekter; fallstudier och riskanalysmetoder.	Idéstadiet
Lärande av händelser - IPS årliga webinarium.	Januari 2025
Årsmöte med seminarier (hybrid).	Mars 2025

Kurser

Vi kommer fortsätta med en blandning av fysiska kurser och distanskurser, eftersom många verkar uppskatta möjligheten att delta på distans. De traditionella kursveckorna i Göteborg under hösten och i Stockholmsområdet under våren fortsätter dock. Vi kommer också hålla en del fysiska kurser på andra orter. Våren 2024 planeras kurser i Domsjö (Örnsköldsvik) och Malmö och inför hösten diskuteras att eventuellt hålla en kurs i Sundsvallsområdet.

Följande kurser är återkommande, en eller flera gånger per år beroende på efterfrågan:

- Arbetstillstånd och säker avställning
- ATEX - Grundkunskaper om explosiva atmosfärer
- Barriärtänkande och barriärvård
- Dammexplosioner: Riskhantering och klassning
- Introduktion till processäkerhet
- Klassning av explosionsfarliga områden (gas och vätska)
- Konsekvensanalys: utsläpp, brand och explosion
- Mänskliga faktorer i processindustrin
- Reaktivitetsrisker
- Riskanalysmetoder
- SIL i praktiken (Översikt/Analysfasen/Realiseringsfasen/Drift och Underhåll)
- Skademekanismer
- Statisk elektricitet
- Säker processdesign
- Lärande av händelser - Utredningsfasen

Vissa kurser blir ofta snabbt överbokade. Vi försöker planera fler tillfällen för att möta efterfrågan, men budgeten och tillgången till kursledare begränsar möjligheterna. För överbokade kurser gäller sedan tidigare max 3 deltagare från företag med minst 50 anställda och max 2 deltagare för mindre företag. En sänkning kan komma att övervägas. Det skulle ge fler företag chansen att skicka deltagare, samtidigt som det är positivt för erfarenhetsutbyte och nätverkande om fler företag är representerade vid varje tillfälle.

En möjlighet som också kommer att övervägas är att erbjuda några av de mer grundläggande kurserna i en samlad kursvecka, där varje deltagare är med på samtliga kursdagar, eventuellt med några kvällsaktiviteter för att ytterligare förbättra möjligheterna till nätverkande och erfarenhetsutbyte. Detta ska i så fall vara utöver de fristående kurserna.

I tillägg till de lärarledda kurserna finns IPS webbutbildning: Introduktion till processäkerhet (e-learning), som tar 3-5 timmar att gå igenom framför datorn. Sedan januari 2023 nås kursen

via IPS hemsida, innan dess låg den på SSG's utbildningsportal. De medlemmar i IKEM som inte är med i IPS kommer också att ges möjlighet att gå denna kurs inom kort (IKEM kommer att betala en avgift till IPS för det).

En kurs för HAZOP-deltagare och/eller -ledare har efterlysts i olika sammanhang, och framtagning av en sådan kommer att diskuteras i programkommittén under 2024.

Samverkan med myndigheter/organisationer

Kort bakgrund om diverse kontakter som kommer att följas upp framöver:

Arbetsmiljöverket: Arbetsmiljöverket var medlemmar i IPS från 2010 t.o.m. 2021. Tyvärr sa de upp medlemskapet inför 2022. Försök har gjorts att få tillbaka dem, hittills utan framgång. Som medlemmar har de deltagit i många IPS-arrangemang, och bidragit med presentationer från tid till annan (även efter utträdet, senast vid webinariet om lärande av händelser 2024-01-24).

Boverket: Föreståndaren medverkade i referensgrupp för Boverkets arbete med deras vägledning om riskhantering i planläggning och byggande. Boverkets jurist höll ett föredrag om vägledningen på IPS webinarium i september 2023. Vi bör hålla fortsatt kontakt med Boverket i dessa frågor.

Brandkyddsföreningen: I början av 2024 publicerades en ny skrift som tagits fram i ett samarbete mellan IPS och Brandkyddsföreningen, Föreståndare brandfarliga varor; Kompetens, ansvar och arbetsuppgifter. Bägge parter ska arbeta för att skriften ska få genomslag och bidra till utveckling av föreståndarrollen i många verksamheter. Brandkyddsföreningens kurs, Fördjupning Föreståndare Brandfarlig Vara – Storskalig Hantering, som togs fram i samarbete med IPS, har tyvärr haft svårt att locka deltagare. Brandkyddsföreningen planerar därför ett omtag, och IPS bör försöka bidra i det.

European Federation of Chemical Engineers, Loss Prevention Working Party: Denna arbetsgrupp organiserar Loss Prevention Symposium, som hålls var tredje år. Från hösten 2022 har Mats Lindgren tagit över från Anders Jacobsson. Styrelsen överväger f.n. om och hur IPS ska låta sig representeras i denna arbetsgrupp.

European Process Safety Center: IPS är medlemmar sedan hösten 2018. Anställda vid IPS medlemsföretag kan få inloggning till EPSC:s skyddade sidor. EPSC organiserar sedan 2020 en konferens i december varje år. Mats Lindgren har deltagit vid 2021 och 2023, och höll 2023 ett föredrag om IPS Projekt 63 (Andra Loopen). Mats har även varit med i organisationskommittén. Sanna Nordlund deltog 2022, sponsrad av IPS. Deras "Process Safety Fundamentals" har översatts till svenska av IPS, och även deras månatliga "Learnings

Sheets" översätts av IPS. Framöver skulle vi eventuellt kunna delta i en eller flera av deras arbetsgrupper, och/eller översätta något mer av deras alster.

IKEM: IKEM är medlem i IPS sedan länge. Ulf Bergstrand är anläggningssäkerhetsansvarig vid IKEM. Ulf är medlem i IPS programkommitté, och där diskuteras olika möjligheter till samverkan, exempelvis i Projekt 95, Processäkerhet för högre chefer.

MSB: MSB är medlem i IPS. Föreståndaren har återkommande kontakter med olika personer inom MSB, exempelvis gällande riktlinjer för skyddsavstånd och riskhänsyn i samhällsplanering. MSB medverkar även som talare vid IPS aktiviteter från tid till annan.

Nätverket för olycksutredning (NFO): Organiserar av MSB. Föreståndaren är medlem och deltar på några möten per år (oftast webbmöten).

ProSäk Väst: Föreståndaren deltar i nätverksmöten med industrierna i Stenungsund/Göteborg/Lysekil ca 2 ggr/år.

RISE: RISE är medlemmar sedan februari 2020. Samverkan/diskussioner har förekommit kring olika projekt (Isolerbränder och Framtidens kontrollrum). För något år sedan hölls IPS kurs i Riskanalysmetoder hos RISE i Piteå. RISE expert inom MTO, Helene Degerman, är kursledare för IPS kurs i Mänskliga faktorer. RISE expert inom funktionssäkerhet, Johan Hedberg, är medlem i IPS nystartade funktionssäkerhetskommitté.

Drivkraft Sverige: Är medlemmar i IPS. Sporadiska kontakter.

Säkerhetskulturnätverket: Gemensamma webinarier med Jean Christoph Le Coze organiserades 2021 och 2022. Ytterligare samarrangemang diskuteras från tid till annan.

Universitet/högskolor:

Kort bakgrund om diverse kontakter/samarbeten som kommer att följas upp framöver:

Chalmers: Ej medlemmar. Mats Lindgren är återkommande gästföreläsare i kursen "Preliminary Plant Design" vid Kemiteknik. En av studenterna som deltog på gästföreläsningen i september 2023 gör nu examensarbete om QRA (Projekt 78). Vid ett möte i december 2023 diskuterades Mats Lindgren och Lars Evenäs, Professor i Tillämpad kemi, Kemi och kemiteknik, olika samverkansmöjligheter för ökade inslag av processäkerhet i kemiingenjörsutbildningen.

KTH: Kemiteknik är medlemmar i IPS och Anders Jacobsson är återkommande gästföreläsare vid högskoleingenjörsprogrammet. Vid ett möte i december 2023 diskuterades Mats Lindgren och Klas Engvall olika samverkansmöjligheter. Klas är professor och ansvarig

för kursen "Risk Analysis and Management for Chemical Engineers". Vid ett studiebesök i samband med IPS årsmöte 2024 visar Klas försöksanläggningen "Pressurized pilot-scale fluidised bed gasifier", och pratar om forskning och säkerhetsaspekter.

Linköpings Tekniska Högskola: Ej Medlemmar. Jonas Lundberg, Professor i människocentrerad design, höll föredrag om "resilience engineering" vid IPS årsmöte 2022. Jonas har nyligen visat intresse för examensarbeten inom kontrollrumsutformning och gränssnitt för processövervakning (jfr Projekt 82).

Lunds Tekniska Högskola: LU/LTH har 5 medlemskap (Brandteknik, Riskhantering, Kemiteknik, Max IV Lab samt Central Administration). Anders Jacobsson har varit återkommande gästföreläsare. Mats Lindgren är medlem i programrådet för Riskhantering och Brandteknik. Henrik Hassel, avdelningschef vid Riskhantering och Samhällssäkerhet, är suppleant i IPS styrelse. Johan Ingvarson, doktorand vid samma avdelning, är lärare på IPS kurs i riskanalysmetoder. Diskussion pågår med Åsa Ek, universitetslektor och docent med inriktning på MTO, om möjliga heter till examensarbeten kontrollrumsutformning och gränssnitt för processövervakning (jfr Projekt 82).

LTH startade 2022 uppdragsutbildningen vid "Processäkerhet för industrin, 15 hp", på IPS initiativ. Vi marknadsför kursen aktivt, och läsåret 2023/2024 var det 21 anmälda (inkl. IPS utbildnings-ansvarige, Anna-Lena Eriksson). Nästa kursomgång är planerad att starta i augusti 2024.

Mittuniversitetet: Kemiteknik är medlemmar. Anna-Lena Eriksson har fr.o.m. 2024 tagit över från Mats Lindgren som återkommande gästföreläsare i kursen "Säkerhet och underhåll".